

ניחוחות לשבת

פרשת עקב

מה ה' אלוקי שואל ממני?

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. לשמר את מצות יהוה ואת חקתיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך.

הגמרא במסכת ברכות שואלת על פסוק זה "אטו יראה מילתא זוטרא היא? ותירצה שאכן, כלפי משה רבינו, זה דבר קטן.

מסביר הרב מרדכי אליהו זצ"ל כי כוונת התורה בדרישת היראה היא לומר שהכל כלול ביראת השמים. ה' דורש רק יראת שמים, ובזה כלולות כל שאר המידות הנדרשות. היראה מביאה את האדם לרכוש מדרגות נוספות של עבודת ה' מתוך אהבה ושמחה. ולכן היראה היא המפתח לעבודת ה'.

כותב הרב יורם אליהו כי: "שאלה זו היא שאלה שכל אחד מישראל צריך לשאול את עצמו, כמו שמלמד בעל המסילת ישרים בתחילת דבריו- שיסוד עבודת האדם הוא שיתברר לו מה חובתו בעולמו. תשובת התורה לשאלה זו תמוהה, וכך נאמר בפרשה: "כי אם (רק)- ליראה את ה' אלוקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך, לשמור את מצוות ה'... וכו'. לכאורה הרי כל מה שאפשר לבקש מהאדם מבואר בדרישה הזו, ומה אפשר עוד לדרוש מהאדם? ומדוע משה מציג זאת כביכול כבקשה קטנה, "כי אם ליראה את ה'...?" הנצי"ב מוולוז'ין בפירושו לתורה "העמק דבר" מסביר, שבקשה זו לא נאמרה לכל בני ישראל בשווה. אלא "ראוי לדעת שיש ארבע מדרגות בישראל":
א. ראשיכם ומנהיגים בישראל.
ב. תלמידי חכמים הנקראים זקני ישראל.
ג. בעלי בתים העוסקים בפרנסתם.
ד. נשים ואחרים.

"וכל אחד מכתות הללו אינו דומה לחברו בשאלת הקב"ה ממנו". ולכן נאמר בפרשת ניצבים: "אתם ניצבים כולכם היום... ראשיכם שבטיכם, זקניכם ושוטריכם. כל איש ישראל טפכם נשיכם, לעברך בברית ה'..." לכאורה למה לא הסתפקה התורה במילה 'כולכם', ולמה צריך את הפירוט הזה? "אלא בשביל לשכל אחד ברית בפני עצמו, ומה ששואל הקב"ה מזה אינו שואל מזה".
הנצי"ב מסביר מהו תפקידה של כל קבוצה:

א. "ראשיכם שבטיכם", הם מנהיגי הדור והם העוסקים בצרכי ציבור, ומה שה' שואל מראשי ישראל, 'כי אם ליראה' שיהיה שקוע תמיד ביראת ה', שלא יבוא לעסוק בצרכי הציבור להנאת עצמו וכבודו". והוא צריך לעשות מלאכתו ביושר ובנאמנות.

ב. זקניכם, הם זקני הדור, "תלמידי חכמים העמלים בתורה עליהם מוטל מצוות אהבת

ה' ודביקות הרעיון בו יתברך בכל לב ונפש ומצוות מעשיות בכל מיני דקדוקים...וגם ללכת בדרכי ה'".

ג. המון העם. ישראל העוסקים בפרנסתם עליהם מוטל "לשמור המצוות בזמנם ולא יהיה העסק שלו מבטל המצווה". כי אי אפשר לבקש מאיש שעמוס בעסקיו, שקידת היראה והאהבה, אלא הקב"ה דורש ממנו את מעשה המצוות בפועל, כלומר גם האדם שעוסק בפרנסתו אינו פטור משלוש תפילות וקביעת עיתים ועליו אומר הפסוק 'לשמור את מצוות ה' ואת חוקותיו'".

ד. נשים וטף ועבדים. הם הרי פטורים גם מחלק ממצוות ה'עשה', "מהם הקב"ה שואל להיות לטוב הישוב והליכות עולם של האנשים", להתנהג כראוי במידות והתנהגות ראויה, ועליהם אומר הכתוב, "לטוב לך".

מדברי הנצי"ב עולה כי לכל אדם מישראל יש תפקיד ומשימה בעולם. וכשזוכה האדם לגלות ייעודו הוא דבק בשליחותו ויודע מה שה' שואל ממנו.

מפורסמים דברי הרב זושא, "אם ישאלו אותי בשמים מדוע לא היית משה רבנו מזה איני מפחד, אבל אם ישאלו אותי מדוע לא היית זושא? משאלה זו אני כן מתירא".

עבודת ה' משתנה בהתאם למצבים שונים בחיי האדם, בגילו ובמאורעות חייו. על כך אומר הנצי"ב, "והדבר מובן שיש אדם שפעם עומד בזה האופן והקב"ה שואל ממנו

כך... ופעם הוא באופן אחר, והרי הוא אז כאדם אחר כמותו". וכדאי לו לבדוק מידי פעם אם מתאימה לו דרך חדשה בעבודת ה', לבררה ולדבוק בה' בדרך זו.

בע"ה נזכה בשבת מברכים לקראת חודש אלול להמשיך לחדד לעצמנו מובילי החינוך וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֶׁאֵל מְעַמָּךְ וּמִתּוֹךְ שִׂמְחָה נִזְכָּה לַעֲשׂוֹת יַעֲוֹדְנוּ וּשְׁלִיחוֹתֵנוּ בְּזִכּוֹת הַגְּדוּלָּה שֶׁל חֵינוּךְ יִלְדֵי יִשְׂרָאֵל.

שבת מברכים שלום

שושנה נגר